

PATVIRTINTA

Biržų „Aušros“ pagrindinės mokyklos
direktoriaus 2024 m. gegužės 23 d.
įsakymu Nr. V- 188

BIRŽŲ „AUŠROS“ PAGRINDINĖS MOKYKLOS DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ ĮTARUS MOKINIŲ VARTOJUS ALKOHOLĮ, TABAKĄ IR (AR) KITAS PSICHIKĄ VEIKIANČIAS MEDŽIAGAS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Biržų „Aušros“ pagrindinės mokyklos (toliau – Mokykla) darbuotojai vadovaujasi Mokyklos darbuotojų veiksmų įtarus mokinį vartojus alkoholį, tabaką ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas tvarkos aprašu (toliau – Aprašas), kuris reglamentuoja Mokyklos darbuotojų veiksmus, įtarus mokinį vartojus alkoholį, tabaką ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas.

2. Aprašo tikslas – siekti kuo anksčiau nustatyti ir motyvuoti mokinius atsisakyti žalingų įpročių, laiku suteikti ankstyvosios intervencijos ir kitos pagalbos priemonės mokiniui ir šeimai, užkirsti kelią alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų neteisėtam vartojimui Mokykloje.

3. Aprašas parengtas vadovaujantis:

3.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1035/ĮSAK-2680 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. liepos 21 d. įsakymo Nr. V-966/V-672 redakcija).

3.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 „Dėl vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 2 d. nutarimo Nr. 1071 redakcija).

3.3. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro ir MB „Audito projektai“ parengtomis metodinėmis rekomendacijomis „Sveikatos priežiūrą mokyklose vykdančių visuomenės sveikatos specialistų funkcijų, vykdomų pagal visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašą, metodinės rekomendacijos“ (2020).

3.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. V-773 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais.

4. Apraše naudojamos sąvokos ir apibrėžimai:

4.1. **Psichoaktyvios arba psichiką veikiančios medžiagos** – psichoaktyvios medžiagos, sukeliančios psichikos ir elgesio sutrikimus, kurie klasifikuojami pagal Tarptautinės statistinės ligų ir susijusių sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtąjį pataisytą ir papildytą leidimą „Sisteminis ligų sąrašas“ (Australijos modifikacija, TLK-10-AM). Psichoaktyvių medžiagų samprata apima ne tik narkotikus, veikiančius psichiką, bet ir alkoholį, nikotiną, kofeiną bei lakiąsias medžiagas.

4.2. **Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija** – ugdyti asmenį, motyvuotą sveikai gyventi, nevartoti alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų.

4.3. **Apsvaigimas** – asmens psichikos būseną ar elgesio sutrikdymas, kuriuos sukelia pavartotos psichiką veikiančios medžiagos (narkotinės priemonės, psichotropinės ir kitos svaigosios medžiagos).

4.4. **Apsinuodijimas** – iš išorės į organizmą patekusių nuodų sukelta patologinė būklė, kurios metu išryškėja tam tikri sveikatos sutrikimai (bendras silpnumas, galvos svaigimas, pykinimas ar vėmimas).

4.5. **Ankstyvoji intervencija** – psichologinės, socialinės pedagoginės pagalbos priemonės, taikomos vaikams po to, kai nustatoma, kad jie vartoja psichiką veikiančias medžiagas, skirtos skatinti nevartoti šių medžiagų.

4.6. **Ankstyvosios intervencijos programa** – tai planingų ir sistemingų priemonių visuma, skirta rizikingos elgsenos nepilnamečiams asmenims nuo 14 metų, kurie eksperimentuoja ar nereguliariai vartoja psichoaktyvias medžiagas (išskyrus tabaką), bet nėra nuo jų priklausomi.

4.7. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** – mokinio atstovai pagal įstatymą, t. y., vaiko tėvai, įtėviai, nustačius globą ar rūpybą – globėjai ar rūpintojai, įstatymų nustatytais atvejais – valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija.

4.8. **Mokyklos darbuotojas** – Mokykloje dirbantys pedagogai, administracija bei kiti darbuotojai.

II SKYRIUS

MOKYKLOS DARBUOTOJŲ VEIKSMAI ĮTARUS MOKINIŲ VARTOJUS ALKOHOLĮ, TABAKĄ IR (AR) KITAS PSICHIKĄ VEIKIANČIAS MEDŽIAGAS

5. Mokyklos teritorijoje griežtai draudžiama vartoti alkoholį, tabako gaminius ar kitas psichiką veikiančias medžiagas.

6. Mokyklos darbuotojai, įtarę, kad mokinys Mokyklos teritorijoje vartoja tabaką, alkoholį ir (ar) kitas psichiką veikiančias medžiagas (toliau – Psichiką veikiančias medžiagas), yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, nedelsdami informuoja apie tai Mokyklos direktorių ar jo įgaliotus asmenis, taip pat visuomenės sveikatos specialistą, vykdantį sveikatos priežiūrą mokykloje (toliau – VSS) jo darbo metu.

7. Mokyklos direktorius ar jo įgalioti asmenys, esant šio Aprašo 6 punkte nurodytoms aplinkybėms, nedelsdami informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus):

7.1. apie įtarimą, kad mokinys vartoja psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų ir kad jam reikėtų atlikti medicininę apžiūrą;

7.2. apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas (toliau – ASPĮ), kuriose galima nustatyti, ar mokinys vartoja psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, apsinuodijęs jomis, paskirti tikslingą gydymą;

7.3. apie institucijas, įstaigas, organizacijas, teikiančias psichologinę, socialinę, teisinę ar kitą pagalbą. Apie šią pagalbą teikiančias įstaigas, organizacijas informuojamas ir mokinys;

7.4. apie tai, kad tėvai (globėjai, rūpintojai) nedelsdami privalo atvykti į Mokyklą pokalbiui ir paimti į savo globą mokinį, apsvaigusį nuo psichiką veikiančių medžiagų.

8. Mokyklos darbuotojai, įtarę, kad mokinys Mokyklos teritorijoje yra apsinuodijęs psichiką veikiančiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus, nedelsdami apie tai informuoja Mokyklos direktorių ar jo įgaliotus asmenis, VSS jo darbo metu.

9. Esant šio Aprašo 8 punkte nurodytai aplinkybei:

9.1. nedelsiant teikiama pirmoji pagalba vadovaujantis Mokyklos Pirmosios pagalbos organizavimo tvarkos aprašu;

9.2. jeigu mokiniui reikalinga skubi medicinos pagalba, kviečiama greitoji medicinos pagalba;

9.3. mokinį į ASPĮ lydi Mokyklos administracijos atstovas ar paskirtas asmuo ir lieka su nukentėjusiuoju, kol atvyks informuoti telefonu tėvai (globėjai, rūpintojai) arba jų įgaliotas asmuo;

9.4. Mokyklos direktorius ar jo įgalioti asmenys nedelsdami informuoja apie mokinio apsinuodijimą psichiką veikiančiomis medžiagomis Biržų r. policijos komisariatą ir (ar) Panevėžio apskrities vaiko teisių apsaugos skyrių Biržų rajone (toliau – VTAS).

10. Mokinio, vartojančio psichiką veikiančias medžiagas, elgseną aptariamas Mokyklos Vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) posėdyje dalyvaujant klasės vadovui, mokiniui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) bei kitiems kviestiniams mokinio gerove suinteresuotiems asmenims.

11. Mokyklos VGK posėdyje numatomi tolesni mokinio elgesio korekcijos veiksmai ir kita pagalba bei primenama, kad Mokykloje netoleruojama situacija, kai piktybiškai pažeidžiamas šios Tvarkos 5 punktas.

12. Esant pagrįstiems įtarimams ar faktams, kad mokinys ne kartą vartojo psichiką veikiančias medžiagas, tėvai (globėjai, rūpintojai) informuojami apie galimybę mokiniui dalyvauti ankstyvosios intervencijos programoje.

13. Tėvams (globėjams, rūpintojams) sutikus, kad mokinys dalyvautų ankstyvosios intervencijos programoje, jie nukreipiami į Biržų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biurą, vykdančią šią programą. Atsisakius dalyvauti ankstyvosios intervencijos programoje, organizuojamas Mokyklos VGK posėdis, kuriame priimamas sprendimas dėl kreipimosi į Biržų r. savivaldybės administracijos tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių dėl minimalios priežiūros skyrimo.

14. Jei mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) piktybiškai atsisako dalyvauti Mokyklos VGK posėdžiuose, informuojamas Biržų r. savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius.

III SKYRIUS MOKINIŲ DAIKTŲ PATIKRINIMAS

15. Mokyklos Mokymosi sutarties 2.12. punktas apibrėžia tėvų (globėjų, rūpintojų) įsipareigojimą užtikrinti, kad mokinys nevartotų, neplatintų ir nesinešiotų į mokyklą narkotinių ir psichotropinių medžiagų, alkoholio, rūkalų.

16. Mokyklos darbuotojas, kilus pagrįstiems įtarimams, jog mokinys gali turėti draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų, nedelsdamas apie tai informuoja Mokyklos direktorių arba socialinį pedagogą.

17. Mokyklos direktorius, Mokyklos darbuotojas ir (ar) socialinis pedagogas turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus.

18. Mokinio daiktai negali būti tikrinami jam nedalyvaujant. Apžiūros veiksmai atliekami vadovaujantis rekomendacijomis dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams (LR švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymas Nr. V-1268 (su visais pakeitimais ir papildymais));

19. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du Mokyklos darbuotojai, vienas iš jų – Mokyklos direktorius arba socialinis pedagogas.

20. Paaiškėjus, kad mokinys turi psichiką veikiančių medžiagų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir, esant būtinybei, Biržų r. policijos komisariatas.

21. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų turėjimo nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) ir jie kviečiami atvykti į Mokyklą.

22. Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų psichiką veikiančių medžiagų turėjimo nedelsiant informuojamas Biržų r. policijos komisariatas.

23. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas socialinio pedagogo arba kito Mokyklos direktoriaus paskirto Mokyklos darbuotojo.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Mokyklos direktorius užtikrina, kad būtų įgyvendinama narkotinių, psichotropinių, kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencija, ankstyvoji intervencija, plėtojamas tarpusavio bendradarbiavimas su VTAS., Biržų r. policijos komisariatu, sveikatos priežiūros ir reabilitacijos įstaigomis.

25. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas savo funkcijoms vykdyti pasitelkia Mokyklos bendruomenę (pedagogus, mokinius, jų tėvus globėjus/rūpintojus).

26. Tėvai (globėjai, rūpintojai) atsako už mokinio psichiką veikiančių medžiagų vartojimą ir (ar) turėjimą pagal Lietuvos Respublikos nustatytą tvarką.

27. Informacija apie mokinius, vartojančius psichiką veikiančias medžiagas, turinčius priklausomybę nuo jų, disponuojama tiek, kiek reikalinga mokinio teisei būti sveikam užtikrinti, tačiau nepažeidžiant jo teisės į privatų gyvenimą, asmens neliečiamybę, todėl ši informacija gali būti teikiama tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

28. Su šiuo Aprašu supažindinami Mokyklos darbuotojai, mokiniai ir jų tėvai (globėjai, rūpintojai).
